

A szakdolgozat tartalmi kivonata

Dolgozat címe: A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók továbbtanulási motívumai és pályaképe

A dolgozatot készítő hallgató neve: Szászi Benjámin

Szak, képzési szint és munkarend megnevezése:

Andragógia alapszak, nappali tagozat

Intézet/tanszék (ahol a dolgozat készült) megnevezése:

Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Belső témavezető: Dr. Suhajda Csilla Judit, egyetemi docens, Agrár-és Fenntartható Gazdaság Intézet

Külső témavezető: -

Az 1990-es éveket követő társadalmi változások okán a szegényebb vidéki réteg tömegével veszíti el állását, amely a családok életében egy egzisztenciális hanyatlást idéz elő. A jelenséggel egyidejűleg drasztikusan emelkedik a halmozottan hátrányos helyzetűek száma. A szociokulturálisan nehéz sorsú gyerekek az iskolai tanulmányok során elmaradnak társaiktól és társadalmilag lemorzsolódnak. Alapvető szociális, társadalmi probléma napjainkban halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek hatékony támogatása és segítése. Ez indokolja a témaválasztásom: helyzetképet adni a nehéz sorsú tanulók tanulási motivációjáról, továbbtanulási hajlandóságáról, szakmai- és jövőképéről. A 21.századi társadalom egy, a folyamatos változásokhoz alkalmazkodni képes önfejlesztő egyént kíván meg. A felnőttkori önművelődés és karriercélok alapja pedig az iskolai tanulási motívumok minősége. Ezért dolgozatomban ennek vizsgálata volt a célom a 14-16 éves, pályaválasztás előtt álló halmozottan hátrányos helyzetű tanulók bevonásával. A hipotéziseimet a továbbtanulási motivációval, a szakmai és pályaképpel és a szülői befolyással kapcsolatban fogalmaztam meg. A tanulási motívumok erősségét és hatását vizsgáltam a Kozéki Béla által összeállított Iskolai motivációs kérdőív (KM) adaptált és átdolgozott változata által. Benne hangsúlyt helyeztem a továbbtanulási ambíciók megismerésére, a tanulót körülvevő szociális környezet hatásaira, a szakmai célok, a pályaaorientációs tevékenység, valamint az élettervek

feltárására. Vizsgáltam továbbá az érdeklődési kört, az önismeretet, a szakmai általános ismeretet, a normatív és társadalmi érték szerepét, valamint a közösséghez való tartozás igényét a tanulói értékítéletben. A felmérésben 100-an, 2 H-s és 3H-s tanulók, három salgótarjáni intézmény-köztük egy speciális , a halmozottan hátrányos helyzetűeket segítő kollégium-diákjai vettek részt.

A kérdőív kiértékelését a hozzá tartozó KM válaszlapon végeztem el, majd az így kapott eredményeket táblázatban rögzítettem és elemeztem. A kvantitavív adatokat kiegészítendő és alátámasztandó, a strukturált interjút választottam a másik vizsgálati módszeremül. Az intézet igazgatóival és a kollégium nevelő pedagógusaival történt beszélgetésem során a halmozottan hátrányos helyzetűek életének, képességeinek, lehetőségeinek, a tanulási motivációjának mélyebb megismerésére, a családi háttér és ennek tanulási motívumra gyakorolt hatásának feltárására törekedtem. Tehát a dolgozatomban a tanulási motiváció előzményeivel, jelenjével és a jövő járható aspektusaival foglalkoztam. Kontextusban és folyamatszerűségében próbáltam megragadni a (tovább) tanulási motivációt.

Az eredményeim azt mutatják, hogy a családi háttérből és életmódból eredeztethetően a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók nem motiváltak a továbbtanulásra; tanulási motivációjuk gyenge, a tanulás nem érték számukra. A szakmai pályaképük torz, valótlan információkon alapszik.

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók nem azért olyanok, mert azok akarnak lenni, hanem mert ezt a példát látták és nincs más, amit követhetnének. Ezen szempontokat figyelembe véve javasolt a kifejezetten rájuk szabott, szakemberek által végzett pályaorientációs foglalkozás, mint iskola utáni fakultatív lehetőség vagy kötelező óraként beépítve már az általános iskolai tanterv 8.osztályától kezdve. Az elméleti munka folytatásaként a gyakorlatban hasznosítható információkhoz juthatunk az összefüggéseket feltáró nagyobb mintán végzett kutatással vagy a halmozottan hátrányos helyzetűek és a többségi tanulók (tovább)tanulási motivációjának összehasonlító vizsgálata által. Továbbá a 2H-s és 3H-s tanulók életútját nyomon követendő javasolt a vizsgálatot megismételni 10 évente.